

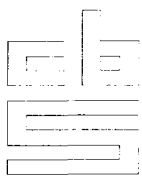
Conjunctuurbericht

Bbp-groei zwakt licht af

Het bruto binnenlands product (bbp) dat in het derde kwartaal van 1990 werd gevormd was 3,5% groter dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder. De volumegroei van het bbp voor de eerste drie kwartalen van 1990 kwam hiermee uit op 3,2% (zie figuur 1). Uit de cijfers over deze drie kwartalen van dit jaar kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse economie een voortgaande groei te zien geeft, die evenwel wat geringer was dan die voor het jaar 1989 als geheel. Het derde kwartaal van 1990 werd gekenmerkt door een accentverschuiving van de nationale bestedingen naar de uitvoer van goederen en diensten. De uitvoer steeg sneller dan de invoer en de groei van de investeringen en de consumptie viel iets terug. De groei van de bedrijfsinvesteringen was de geringste na het vierde kwartaal van 1987.

Productie industrie

Het volume van de industriële productie was in november, voor seizoensinvloeden gecorrigeerd, ruim 1% groter dan in oktober. Ondanks dit lichte herstel werd in november de tendens van verminderde productiegroei voortgezet. Ten opzichte van november 1989 steeg de industriële productie met 1%. Dit groeicijfer komt nagenoeg overeen met het accres van oktober. Deze 1%-groei blijft duidelijk achter bij de stijgingen die eerder dit jaar gerealiseerd

werden (zie figuur 2). De trendmatige groei, uitgedrukt als maandmutatie van het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde, bereikte in de periode augustus 1989 juli 1990 een top. Daarna daalde dit cijfer. De daling deed zich voor in bijna alle bedrijfsklassen. Uitzonderingen hierbij zijn de papier- en grafische industrie en de elektrotechnische industrie. De relatief hoge groeicijfers werden hier gehandhaafd. Ook in de hout- en bouwmaterialen-industrie deed zich amper een daling voor, maar deze bedrijfsklasse kent al maanden bescheiden groeicijfers.

Werkloosheid in 1990 gedaald

Het aantal geregistreerde werklozen bedroeg in het laatste kwartaal van 1990 gemiddeld 330 duizend (zie figuur 3). Het aantal werkloze mannen bedroeg 197 duizend, het aantal werkloze vrouwen 133 duizend. In het jaar 1990 waren er gemiddeld 346 duizend geregistreerde werklozen. Dit aantal ligt 44 duizend onder het jaargemiddelde van 1989 en 87 duizend onder dat van 1988. De daling van het aantal geregistreerde werklozen leidde tot een vermindering van het werkloosheidspercentage tot gemiddeld 4,9% in 1990. In

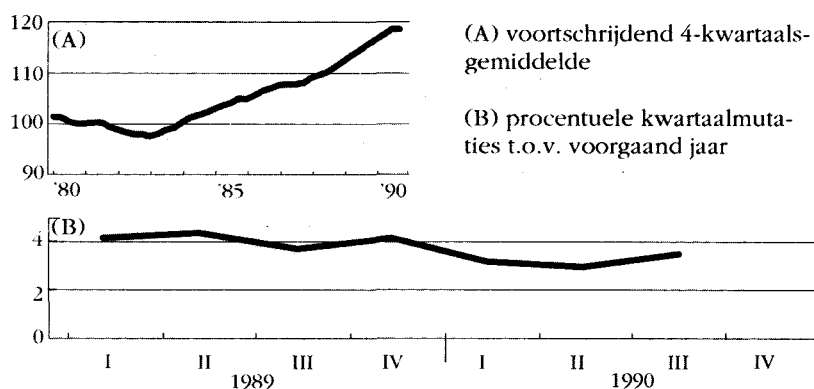
1988 bedroeg dit percentage nog 6,4%. Het werkloosheidspercentage is het aantal geregistreerde werklozen in procenten van de beroepsbevolking. Het aantal werklozen dat langer dan een jaar bij een arbeidsbureau stond ingeschreven daalde ongeveer in dezelfde mate als het aantal dat korter dan een jaar stond ingeschreven.

Buitenland

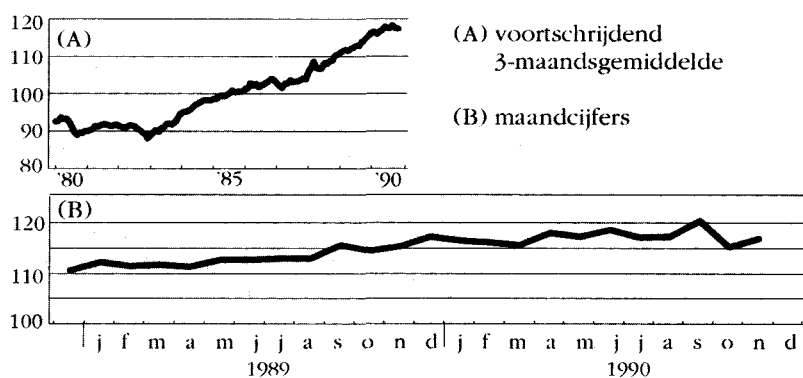
Productie industrie

De productiegroei in de industrie is in de loop van 1990 in Nederland af-

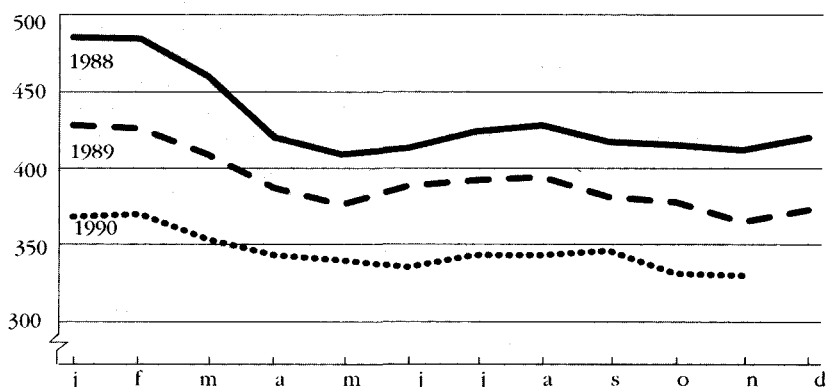
Figuur 1. Bbp (marktprijzen, volume, 1980=100)

Figuur 2. Productie industrie (volume - seizoengecorrigeerd)

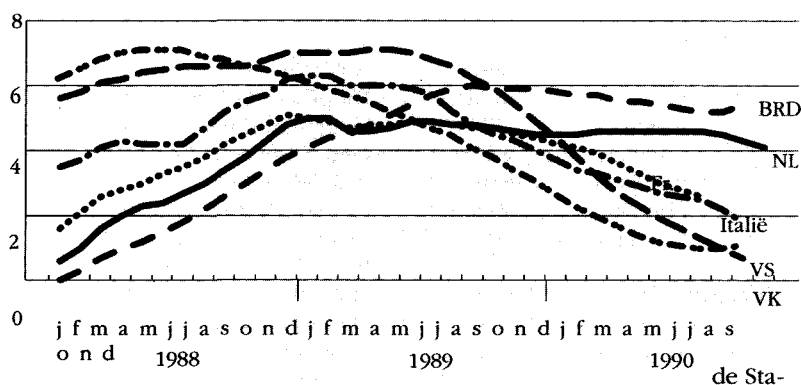

Figuur 3. Geregistreerde werklozen (3-maandsgemiddelden, in 1000 personen)

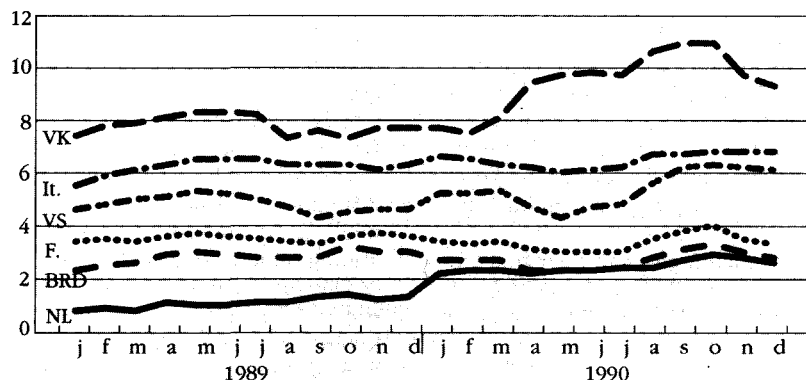

gezwakt. In figuur 4 zijn de productieontwikkelingen in een aantal andere landen weergegeven. Opmerkelijk is dat in Nederland ondanks een geringe stagnatie na de topjaren 1988 en 1989 ook in 1990 relatief hoge groeicijfers worden waargenomen. In een aantal andere landen is de productiegroei in de industrie in 1990 wel duidelijk teruggevallen. Dit geldt met name voor Frankrijk, Italië en de Verenigde Staten. Ook in het Verenigd Koninkrijk was de productiegroei in 1990 gering, maar hier zette de dalende tendens reeds medio 1989 in.

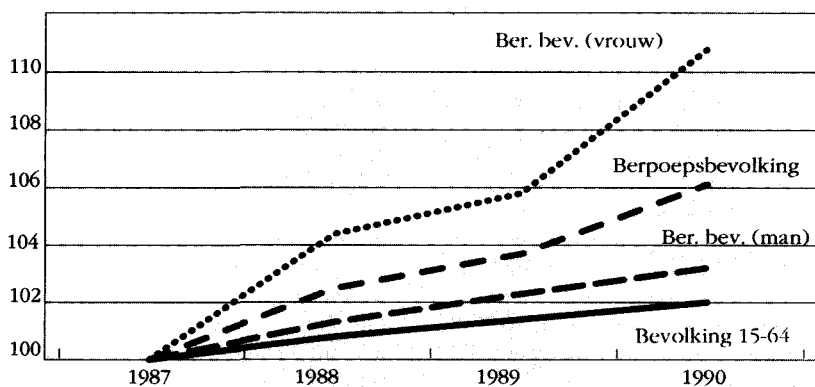
Figuur 4. Productie industrie, procentuele jaarmutatatie van het voortschrijdend 12-maandsgemiddelde (volume- en seizoengecorrigeerd)

Figuur 5. Prijsindex gezinsconsumptie, procentuele maandmutatie t.o.v. voorgaand jaar

Figuur 6. Bevolking en beroepsbevolking (1987 = 100)

ten en in Italië is de inflatie twee keer zo groot als in Nederland.

Werkgelegenheid

Volgens de uitkomsten van de Enquête beroepsbevolking (EBB) was het aantal werkzame personen, de werkzame beroepsbevolking, in 1990 gemiddeld 6 356 duizend. Ten opzichte van 1989 is dit een toename van 201 duizend personen, ofwel 3,3%. Dit accres overtreft de groeipercentages van de twee hieraan voorafgaande jaren (1989: 2,0%; 1988: 2,9%). De uitkomsten van de EBB zijn gebaseerd op een steekproef, waarbij in 1990 in totaal 130 duizend personen zijn geënquêteerd. Naast de werkzame beroepsbevolking kent de EBB de niet-werkzame beroepsbevolking. Deze categorie omvat de niet-werkzame personen die actief naar werk zoeken en beschikbaar zijn om dit werk te aanvaarden; ze behoren al dan niet tot de geregistreerde werklozen. In 1990 nam de niet-werkzame beroepsbevolking met 42 duizend personen af en kwam op een gemiddeld niveau van 636 duizend. De totale beroepsbevolking komt hiermee op bijna zeven miljoen, ruim 100 duizend meer dan in 1989. Deze groei overtreft ruimschoots de stijging van de totale bevolking van 15-64 jaar, deze bedroeg vorig jaar 63 duizend. De toename van 1989 op 1990 van het aantal vrouwen dat tot de beroepsbevolking behoort was groter dan die van het aantal mannen. De vrouwelijke beroepsbevolking nam met 4,6% toe, de mannelijke met 0,9%. Ondanks deze sterkere stijging is het aandeel van vrouwen nog aanmerkelijk kleiner dan dat van de mannen (39% tegen 61%). De toename van het aantal werkzame vrouwen betrof weliswaar deels vrouwen die minder dan twintig uur per week werken, maar ook het aantal vrouwen die per week langer werken nam aanzienlijk toe, namelijk met 76 duizend (4,9%). De participatiegraad van vrouwen – dit is de verhouding tussen de beroepsbevolking en de bevolking van 15-64 jaar – was in 1990 ruim 54%. Dit is twee procentpunten meer dan in 1989, ongeveer 4,5 procentpunten meer dan in 1987 en zeker 20 procentpunten meer dan in 1971. Er doet zich dus een snelle toename van de arbeidsparticipatie van vrouwen voor (zie figuur 6).

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.